

Pátri az ablakban

A Rákóczi út 2. szám alatt állt hosszú évtizedekig a híres Fehér Hattyú fogadó. Odon épületét 1935-ben bontották le, azután került a helyére a sarkon ma is álló fehér színű bérpalota. A sokáig csak földszintes fogadóra 1860-ban egy emeletet húztak rá. 1883-ban itt szállt meg a tiszaezlári vérvád két kulcsfigurája, Scharf Mór és apja, emiatt a fogadó előtere és környéke antiszemita tüntetés színhelye lett. A botokkal felfegyverzett pestiek be akartak hatolni a fogadóba, a kaput be is törték, de amikor kiderült, hogy Scharfékát már kimenekítették a Dohány utcai kijáraton, megelégedtek a környező üzletek feltörésével és kifosztásával. A hangulat mindenestre annyira emelkedett, hogy a szemben lévő Nemzeti Színházból az előadást otthagynak az utcára tördült a közönség. Krúdy Gyula A tiszaezlári Solymosi Eszter című regénye e dicstelen tüntetés leírásával kezdődik.

Hosszú ideig e fogadóban lakott Podmaniczky Frigyes, a „kockás báró”, Krúdy kedves figurája, akiről regényt is szeretett volna írni, de csak egy novellafüzér készült el róla. Frigyes báró mindennap sétált a Rákóczi (akkor még Kerepesi) úton: „... a virágboltosnék kipillogtak az üzleteikből: milyen toalettkben van Podmaniczky. A Griffben meghúzták a nagy csengőt, amely csak a nagy csomagokkal érkezett vendégeknek járt ki. És ebédelni mentek azok is, akik még nem voltak éhesek, mert a báró sétája jelentette a delet.” Az első világháború előtt Mednyánszky László festőművész is e fogadóban ütött tanyát.

Szemben az egykori Fehér Hattyúval — a Rákóczi út 5. szám alatt — ma is áll a Pannónia Szálló épülete. Ma egyetemi kollégium. A helyén állt korábban a Krúdy által is sokszor emlegetett Griff fogadó, amely 1865-ben porig égett, így épülhetett fel a Pannónia, amely az 1880-as évektől kezdve — ahogy a Fehér Hattyú is — a Glück-család birtokába került. A millennium előtt átépítették, újabb emeletet húztak rá, az udvart nyitható üvegtetővel fedték le, létesítettek egy télikertet, ahol az étterem kapott helyet. A Pannónia volt az első fővárosi szálloda, amelynek kávéházát és éttermét központi gőzfűtés melegítette, s a Duna-parti Hungária után a második, amely lifttel rendelkezett.

A Pannónia a legelső idők-

től kezdve a Szobolcsból felutazó urak törzshelye, s amint az 1909-ben megjelent Vigand-féle Budapest útmutató írja: „Az erdélyrészi úrivilág rendes szállóhelye, s a magyar közélet számos kitünősége tart a szállodában rendes lakást”. Igen, itt élt egy évtizedig az író Alvinczi Eduárdja, a „fejedelem”, Szemere Miklós, aki „... az udvari traktusban mindig olyan levegőben élt, mintha történetesen nászutasok fülledt ágait szellőztetné a folyosón” — írta egy visszaemlékezésében Krúdy. Itteni lakásában keresték fel a nábobot kedvelt csodabogarai, az elcsapott papok, csodadoktorok, levitézlett politikai ügynők, álszerkesztők, „biztos” löversenytippek hozók, pénzért kuncsorgók, s persze itt vette át napi feladatait a gáncs nélküli titoknok, Erdélyi Gyula... Mindegyikük jelen van a Krúdy-életműben.

A Pannónia a művészek és írók kedvelt törzshelye volt, a szomszédban álló Nemzeti Színháznak köszönhető, hogy a kávéházban színészborze működött, sőt, színházjegyeket is árultak. A régi Nemzeti Színház az Astóriával szemben lévő üres telken állt, míg 1913-ban lebontották. Pontosan a sarkon nyílt meg 1875-ben a híres Szikszay-féle — később Ehm — vendéglő, a Nemzeti Színházhoz cégérezve. Konyháját külföldön is ismerték, főztjét mindenütt tisztelettel emlegették. A Budapestre látogató uralkodók szívesen felkeresték az éttermet, de megfordult itt Delibes, sőt, Lesseps Ferdinánd is.

Szikszay vendéglője volt a kedvenc helye az étvágy királyának, Szücs Gyulának, a képviselőházi teremőrnök, Krúdy kedves Pátrijának. „Vidékről eljönnek az áhítatos magyarok, hogy Pátrit enni lássák a Szikszaynál, ahol már a kora délelőtti órákban elfoglalja helyét a »rondóban« lévő ablaknál, amely előtt jóformán »egész Pest« városának el kell sétálni. Itt főzi ki Pátri a nagy tudományú Szikszay Ferencsel együtt, hogy miféle gábelfrüstökkel kell meglepni Magyarországot, hogy mindenki Szikszayról beszéljen. Itt vetődnek fel a székelygulyások, a savanyútüdők, a zónapörkölték új elkészítésének különféle módzatai. Boldog ember az, aki Szikszaynál helyet kaphat, és megtekintheti Pátrit, amint felejthetetlen étvágyal törli ki a tányért kenyérdarabkával a hurka-kolbászos disznótor után.”

Fehér Béla